

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠIČ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica.
II. drž. gimn. (Bpl.)

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. Posamezna štev. članstvo „Pov. UJU“ ima s člano plačano naročnino. Za oglase in renotice vseh vrst je po Din 250 od petih vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Protesti okrajnih učiteljskih društev proti novemu prosv. režimu.

—res Učiteljstvo kranjskega okraja, zbrano dne 4. oktobra na zborovanju v Kranju:

1. odločno obsoja nasilja, izvršena v prosvetni upravi v zadnjem času nad naprednim učiteljstvom, predvsem razrešenje višjega šolskega nadzornika Eng. Gangla ter srezkega šolskega nadzornika V. Rusa in krivične uporabe čl. 71. činovniškega zakona, ker se s takim postopanjem ne razširja iskrenega in ublažujočega delovanja, ki ga zahtevajo državni interesi, marveč se razdvaja in uničuje vsako smotreno prosvetno delo;

2. odločno obsoja pisavo »Slovenca«, ki hoče z neistinitimi poročili razdvojiti članstvo UJU;

3. odločno izjavlja, da ostane solidarno z vso disciplino v enotni organizaciji UJU, kateri edini se mora učitelj-

stvo cele države zahvaliti za vse stanovske pridobitve.

—res Šmarsko - rogaško učiteljsko društvo je na svojem zborovanju dne 4. oktobra 1924 sklenilo:

1. Izjavljamo, da smo brezpogojno solidarni z enotno organizacijo UJU.

2. Obsojamo vsakogar, ki poizkuša zanesti neslogo v naše vrste.

3. Obžalujemo, da odločuje v prosvetni upravi politika, ne pa zakon in pravica in je v najvažnejših vprašanjih učiteljstvo izključeno od sodelovanja.

4. Protestiramo, da se odstavljajo najodličnejši, nad vse zaslužni šolniki kakor Gangl, Rapč in drugi, da se razveljavljajo izdani službeni dekreti in se premeščajo učitelji brez službene potrebe na željo nekaterih oseb.

Nasilja novega prosvetnega režima.

—na Preganjanje nacionalnega učiteljstva na Hrvaškem. Beogradska »Reč« z dne 30. sept. 1924. piše: »Crnožuti učitelji«. Vinkovci. — Progon nacionalnog učiteljstva na celotni zemlji na dnevnom je redu. Pre neki dan »Učiteljski Tovariš«, organ Jugoslovenskog Učiteljskog Udruženja, koji izlazi u Ljubljani, doneo je dug uvodni članak, u kome iznosi strahovite progone nacionalnog jugoslovenskog učiteljstva, počinjući od uvaženog g. Gangla pa nadalje. Da ni u ostalim krajevima nije bolje, neka posluže i žalosne pojave koje se događaju u Vinkovcima. Tamo je Matija Došen, umirovljeni ravnatelj, besomučni protivnik narodnog jedinstva, okupio oko sebe učitelje Dičića, Pizeka i Lesara, sadašnjeg ravnatelja, i daje instrukcije kako treba decu vaspitavati. Rade na tome da se premeste svesne učiteljice Jugoslovenke i na njihovo mesto dodu čerke zloglasnog Matija Došena, da ih ne bi niko ometao u radu. U školi prisiljavaju decu, da se moraju upisati u separatistički Hrvatski Soko i Koroščeve Orlove. Deca se plaćući tome upiru, ali nema niko da ih zaštititi. Vinkovački patrioti i svesni Jugosloveni traže da se ovom protunarodnom i separatističkom akcijom prekine.

—na Preganjanje nacionalnih prosvetnih delavcev tudi v Bosni in Hercegovini. Ne samo v Sloveniji, marveč tudi v ostalih pokrajinah naše države, tako v Bosni in Hercegovini je začel prosvetni minister dr. Korošec preganjati klerikalni šolski politiki nasprotne šolnike, ki so si pa pridobili za razvoj šolstva neveljavih zaslug. V Bosni in Hercegovini je dr. Korošec odstavil tri odlične šolnike-pedagoge, in sicer: ravnatelja Milana Gjukovića, nadzornika osnovnih šol Stevana Žakula in nadzornika srednjih šol Gjoko Kovačevića. Na njih mesta je postavil izrazite separatiste. Ni le zgolj slučaj, marveč je sistem, ki jasno osvetljuje dr. Koroščevo prosvetno politiko, stremišo tudi za tem, da se med šolsko mladino zatro korenine velike sokolske ideje. Zato je začel dr. Korošec odstranjevati vodilne pedagoge in šolnike, ki so vedno stali na braniku te ideje. Kakor naš Gangl, je bil tudi Žakula vnet voditelj Sokolstva v Bosni in Hercegovini.

—na Tudi na konservatoriju so partizansko delili klerikalni prosvetni veljaki mesta za učiteljstvo in so prezrli sposobne učitelje samo za to, ker so člani UJU.

—na Tudi pri višji pedagoški šoli partizanstvo. Značilno je, da so klerikal-

učiteljstvu širnega okraja je ostal Jakob Dimnik do zadnjega trenutka nepozabna, zlata duša, mil prijatelj, poln uslužnosti in koncilijantnosti. Leta 1888, smo osnovali okrajno učiteljsko društvo po njegovi pobudi. Povabil je sosednje tovariše, pisal pod Nanos in v Vipavo, da smo zravljali nasprotstva v mnenju, pa se je vršil občni zbor in Jaka je bil društvu prvi blagajnik. Krepko je bil tedaj že v Postojni zasadil lopato v ledino naše razdrapanosti.

Njegov ljubeznivi nasmeh nas je družil, njegovi uspehi so nas bodrili: sam delaven, je zahteval delo med tovariši. Njegov nasmeh je često tudi glasno opominjal: do tu in ne dalje! Tam v ozadju stoji vztrajno napredujoči, neizprosni — mož jeklen.

Prekmalu smo ga izgubili iz okraja. S tov. Zamanom sva ga morda najbolj pogrešala. Saj smo bili povsod skupaj — pri delu in dovtipu. Preselil se je v Ljubljano in ostal vedno med nami. Kadar je utegnil, se je vrnil med drage mu Postojince, med verne tovariše sobojevnike. Pa smo zopet snovali, ugrabili in uganili — Učiteljski konvikt, ki se mu je potem pridružila posojilnica, tiskarna, tvornica učil... E, e! Povsod je kumoval Jaka, povsod se je smehljaj! Saj se je tudi lahko!

V Ljubljani je kmalu prevzel uredništvo »Učit. Tovariša«, ki mu je bil že prej zvest, odlični sodruidnik — mn—. »Le piši, mi je priporočal, piši v list tako marljivo kot si pisal J. Žumru; piši pa

ni prosvetni veljaki iz predloga kandidatov za višjo pedagoško šolo črtali vseh 21 predlaganih kandidatov in so imenovali 11 klerikalnih strankarjev. Celo tako

daleč je šlo njih partizanstvo, da so druga mesta raje pustili nezasedena, kakor da bi jih zasedli s sposobnimi člani UJU.

Zahteve IV. glavne skupščine UJU sprejete v Dubrovniku.*

(Resolucije in predlogi sprejeti 25. avgusta 1924.)

A. Splošna prosvetna vprašanja.

I. Četrta glavna skupščina UJU zahteva, da se v najkrajšem roku sprejme enotni šolski zakon za vso državo, s katerim naj se zagotovi popolna neodvisnost šole in samostojnost šolske uprave.

II. V zvezi s tem se mora takoj opustiti praksa, s katero se je glede izvedbe zakona o splošni upravi započela podrejanost šola upravnim političnim oblastvom ter jo staviti pod posredni in neposredni vpliv političnih oblasti. Vse, kar je doslej izvedeno v tem pogledu, naj se takoj ukine.

III. Nadzor in uprava osnovnega šolstva naj se poveri strokovnjakom, ki so iz učiteljskih vrst.

IV. Naj se še v početku tekočega šolskega leta izvede naredbenim potom enotni šolski, učni načrt in program za vso kraljevino zaslišavši pri tem mišljenje učiteljske organizacije.

V. Učiteljstvo in šola morata biti obvarovana strankarskega vpliva po načelu: vsak na svoje pravo mesto glede na delo in sposobnost.

VI. Pri imenovanju učiteljstva na učiteljskih naj se opira na teoretično in strokovno pedagoško sposobnost, da se tako najbolj zaupnim izroči v roke izobrazbo učiteljskega naraščaja.

VII. Narodni učitelji in učiteljice naj se izobražujejo za svoj poklic v državnih, nikakor pa ne v samostanskih učiteljskih.

VIII. Učiteljstvo zahteva, da se preide vendar enkrat končno do temeljite rešitve vprašanja višje učiteljske izobrazbe in to z osnovanjem pedagoške fakultete ali razširjenjem višjih pedagoških šol.

IX. Da se pri višji pedagoški šoli v Zagrebu ali neodvisno od nje uredi poskusna šola po osnovi dr. Jure Turica.

X. Učiteljska skupščina osobito poudarja potrebo, da se osnovnemu šolstvu v oblastih bivše Bosne, Hercegovine in Dalmacije posveti večja pažnja s podelitvijo večjih budžetskih kreditov.

To zahtevajo nacionalni razlogi in stoletno namerno preziranje teh oblasti.

XI. Nadzorniške službe ne smatra mo za strankarsko, temveč za popolnoma strokovno; nadzorniki naj se postavljajo edino na predlog glavnega prosvetnega sveta — kjer naj se upošteva tudi mišljenje UJU.

B. Materijalna vprašanja.

I. Četrta glavna skupščina UJU., polna vere v zakonito silo svojih pravic, zahteva izplačilo razlike starih in novih prejemkov od oktobra 1923., katero garancijo daje člen 249. činovniškega zakona.

II. Zahteva polno draginjsko doklado za poročene učiteljice, ker zahtevajo to temeljni principi socialne pravice.

III. Naj se ukinejo draginjski razredi, t. j. naj se izenačijo vsi kraji glede na draginjske doklade.

IV. Naj se šolskim upraviteljem in pisarniškim osebju šolskih odborov da osebna funkcijska doklada. — Dodatek šolskim upraviteljem naj se vračuna v penzijo.

V. Skupščina zahteva, da se prizna rodbinska doklada za roditelje in za nepreiskrbljene brate in sestre.

VI. Naj se izda izvršilna naredba čl. 112. čin. zak., da dobi učiteljstvo brezplačno zdravljenje v državnih bolnicah v vseh delih kraljevine.

VII. Občine morajo skrbeti za naturalna stanovanja šolskih upraviteljev v vsakem kraju in naj se podvzamejo tudi koraki, da se zgradijo stanovanja za vse učitelje, kjer vlada stanovanjska kriza.

VIII. V večjih krajih naj se poviša stanarina kakor je to predvideno v členu 37. činov. zakona. Samskim učiteljem in učiteljicam naj se prizna cela stanarina.

* Ta članek je zaradi drugega gradiva nekoliko zakasnel.

LISTEK.

V spomin † ravnatelju Jakobu Dimniku.

Med premmogimi znanci in prijatelji, ki so letos odpotovali pred nami po plačilo k svojemu Stvarniku, je med najdražjimi meni ravnatelj J. Dimnik. Neurejena poštna zveza je zakrivila, da ni mogel nobeden iz naše šole niti k pogrebu, pa smo le z Ljubljano najbližji sosedje: o nepričakovani smrti drugega pokojnika smo izvedeli iz ljubljanskih dnevnikov šele v sredo 3. septembra, 2. septembra popoldne se je vršil pogreb. Trikratna poštna zveza z Igom je tako urejena, bolje neurejena, da prejemamo ponedeljkovo pošto že v sredo, petkovo pa naslednji ponedeljek. Zato mi je bilo hudo po prijatelju, dvakrat hudo po Dimniku. A zato ne ostane spomin na živahnega tovariša nič manj svež, prostor v mojem srcu zanj pa poln najlepših rož — samih doživljajev, dopolnjujočih njegov blagi značaj, njegovo vztrajno, jekleno voljo. Oh, tisti nepozabni smehljaj je bil njegov zvesti spremljevalec, smehljaj prijatelju in nasprotniku, a prvemu sladak, drugemu grenak.

Seznanila sva se tam v zavedni Notranjski, ko sva več let službovala v postojnskem okraju in je tam paševal slovit Fekete-paša — Schwarz, neblagega spomina. Postojnčanom in tedanjemu

tudi iz Postojne, iz okraja. Neprenehoma moramo drezati, da naša dobra stvar ne zadremle. Tovariši so večinoma dobri, a starejši prekomodni, mlajši preboječi.

Za marsikak listek v »Učit. Tovarišu« mi je Jaka sam dal pobudo in inicijativo. V tistih časih se je zgodilo, da nas je Šuklje počastil s krilatico »najslabši material«. To pa namestno neznanega izboljšanja mizernih plač kranjskemu učiteljstvu. Kot odgovor na to je sledil listek z motom: Nulla dies sine linea. Urednik mi je poslal v informacijo pest »Slovenec«, pa sem mu sporočil žalostno resnico, da lahko čitam ta list tudi na tedanjem službenem mestu. Listek je našel povsod odobrujoče čitatelje. Radi najslabšega materiala sem s ponosom pokazal Šukljetu, kako ima učiteljstvo navzlic temu mnogo odličnih mož, odlično sorodstvo prav med učiteljstvom ima pa celo Šuklje sam (polestero). Kmalu nato je zašumelo preko slovenskih planin in dolin, naj si učiteljstvo numerira prej kosti, nego se začne politično udejstvovati nasproti vsemogojni stranki črnih gospodov, pa smo se zopet pošteno nasmejali opombi hudomušnega listkarja: sedaj šele vemo, zakaj stradamo. Do golih kosti posušeni bomo lahko drug drugemu beležili na nje številke. Domača perspektiva prave lakote v Indiji. Po drugi plati smo čuli očitjanje: Uradniki žro in žro. Veseli smo bili, da nismo uradniki, ne pod — ne pol. uradniki, zakaj tem se tudi obeča stradanje, kar mi že znamo. Slednjič bodo tudi morali numerirati. In »pons

asinorum!« Prijatelj izpod Leskovega grma, če ni bil sam Pivčan-Korenika, je dr. Kreku tako pomagal na ta most, da ni dolgo mogel z njega on sam — učitelj sin. Pozneje mi je dr. Krek zaupno in obžaluje omenil, da je bila to čudna njegova muha.

V Ljubljani se je tov. Dimnik zopet sladko smehljaj, da smo tako agilni in zgovorni, pripravi parirati uspešno vsak napad na naše vrste. Nekoč sem ga podražil pri Kraigherju v Hraščah, kako da se ne udeležuje boja v enaki meri tudi ljubljansko učiteljstvo, pa mi je zagodel staro: »Prekomodni so, kakor na deželi; in zamera, zamera!« »In mi?« sem ga pogledal. Jaka se mi je nasmejljal: »Nič se ne boj! Tvojo prošnjo bom priporočal povsod.«

Res jo je! Ostal je mož-beseda, kakor vselej.

Po desetih letih razstanka sva si došla zopet v bližino. Razmere so bile boljše, čeprav ne najboljše. Imeli smo naraščaj, da morda ne kmalu takšen. Na čelu mu je bil E. Gangl in ostal do včeraj, do danes. A Jaka, naš Jaka, ki nas je ostavil tako nenadoma, brez slovesa, se prav gotovo smehlja ljubeznivo z visokih nebes starim prijateljem, znancem, dvorniljcem, vzdihovalcem, radi novih razmer: »Potrpite! Saj smo tudi mi, pa še več kot Vi! In delajte!«

Prav, kakor da je še med nami...

Slava Tvojemu spominu, zlata duša! Tvoj vzor — nam zvezda vodnika. Za njo se pomika in za Teboj I. T.

IX. Glede na upravno obupno stanje onega učiteljstva, ki je bilo umirovljeno s predvojnimi prejemki, odnosno s prejemki 23. julija 1919, naj se prizadetim takoj uredi njihove pokojnine po novem činu, zak. in po novih razmerah.

X. Učiteljstvu, ki stopi v pokoj zaradi bolezni, preden dovrši 32 let službe po zakonu od 31. julija 1923, a ni dovršilo polne službene dobe, naj se računa pokojnina po novem zakonu.

C. Administrativno-pravna vprašanja.

I. Popravijo naj se vse krivice, učinjene učiteljstvu UJU v Sloveniji, Hrvaški in Slavoniji, osobito članom učiteljskega društva »Jedinstvo«. Zlasti naj se takoj namestijo razrešeni šolski upravitelji in šolski nadzorniki. Učiteljska skupščina izjavlja, da smatra vsako preganjanje nacionalnega učiteljstva v kateremkoli kraju za izživljanje celokupne organizacije in bo vedela dati za to primeren dostojen odgovor.

II. Po donošenju novega šolskega zakona naj se naredbenim potom jasno odredi, da učitelj ni dolžan vršiti organizatorske in pevske službe, niti spremljati vsake nedelje deco v cerkev. Učiteljstvo je dolžno vršiti ono versko dolžnost, kakršno vsi ostali državni uradniki.

III. Nadzornikom osnovnih šol naj se prideli sposobne osebe za pisarnico, da bo mogoče nadzorniku vso silo posvetiti pedagoškemu delu v šoli.

IV. Postopanje upokojitve naj se uredi tako, da se z odlokom upokojitve označi zaeno tudi pokojnina.

V. Naredbenim potom naj se odredi enotne počitnice od 1. julija do konca avgusta. Ravno tako naj se izda tolažba pravilnika o šolskih praznikih.

VI. Naj se vrne učiteljstvu zemljišče, ki ga je poprej uživalo in je bilo s poznejšimi odredbami predano upravnim občinam, cerkvi ali zemljiški zajednici.

VII. Učiteljstvu naj se izdajo stalne legitimacije za znižano vožnjo na državnih železnicah brez omejitve števila potovanj, enaka ugodnost naj se izposluje tudi pri paroplovnih družbah. Za učiteljska potovanja v naučne svrhe, v svrhu proučevanja države in za učiteljske skupščine naj se izda ugodnost 75% popusta. (V Rumuniji ima učiteljstvo v dobi glavnih počitnic brezplačno vožnjo v svrhu proučevanja države).

VIII. Naredbenim potom naj se takoj ukine pogojni celibat učiteljev v Bosni in Hercegovini.

IX. Člen činovniškega zakona glede vračunavanja vojne službe naj se razširi na vse učiteljstvo kraljevine.

X. Vojni zakon naj se izpremeni tako, da učitelj-vojak ne bo zapostavljen zaradi odsluženja kadrškega roka in naj se mu ohrani tudi službeno mesto.

XI. V zmislu čl. 170. činov. zakona naj se odredi za učiteljstvo poseben disciplinaren postopek do novega šolskega zakona.

XII. Bivšemu srbskemu učiteljstvu, ki je bilo po avtonomni uredbi takoj stalno nameščeno, naj se takoj priznajo vsa službena leta brez ozira na položeni praktični učiteljski izpit.

XIII. Šolski nadzorniki osnovnih šol in profesorji učiteljskih v Hrvaški in Sloveniji kakor tudi v drugih krajih, kjer nimajo fakultetske izobrazbe, naj se na temelju čl. 230. činov. zakona po službenih letih razvrstijo v one grupe in stopnje I. kategorije, ki jim pripadajo glede na njihov doseženi položaj po zakonu, ki je bil veljaven v pokrajinah.

XIV. Izda naj se enotna uredba za vso državo, s katero se odreja maksimalno število ur na meščanskih šolah in za notranjo ureditev, kakor je to že urejeno v nekaterih delih kraljevine.

XV. Učiteljstvu višjih osnovnih (meščanskih) šol, vadnic in drugih šol, za katero se je zahtevala in se zahteva spe-

cialna strokovna izobrazba, naj se po prejšnji praksi v bivših poedinah pokrajinah da poseben položaj v grupah II. kategorije, odnosno posebno doklado po čl. 40. činov. zakona.

Za enotni učni načrt osnovnih šol.

Na četrti glavni skupščini UJU v Dubrovniku dne 25. avgusta 1924 je bila povodom razprave »Osnovna načela za novi učni načrt in program osnovnih šol naše kraljevine z ozirom na podrobni načrt iz narodne zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev«, poleg v našem listu že objavljenih resolucij, sprejeta še sledeča:

1. V zvezi z resolucijami I. in II. glavne skupščine in II. kongresa UJU v zadevi izdelave enotnega zakona za osnovne šole v kraljevini in izvedbe enotnega učnega načrta in programa izjavlja skupščina, da naj se v interesu ustvarjanja enotne narodne prosvete kot temelja za duhovno ujedinjenje našega naroda čimprej izdela in v celi državi izvede enotna programatična ureditev našega osnovnega šolstva, po potrebi in po razmerah že pred novim šolskim zakonom, in to ozirajoč se na poedine posebne okoliščnosti in prehodne zahteve različnih naših krajev, kolikor to ne tangira enotnega nacionalnega značaja vzgoje in pouka.

2. Za pouk nacionalnih predmetov, zlasti narodnega zemljepisa in zgodovine, naj se v principu izvede podrobni načrt popolnoma izenačen v vseh šolah, in to po smernicah in zaključku II. kongresa o edinstvu osnovno-šolskega pouka v naši državi, četudi ločeno od celokupne programatične ureditve osnovnega šolstva.

3. V narodni zgodovini naj se obdelajo in povdarjajo zlasti in najbolj oni momenti naše narodne preteklosti, na katerih objektivno in subjektivno bazira in se kaže edinstvo našega naroda in na katerih smo se v celi prošlosti, četudi povsod vedno bolj razdeljeni nego ujedinjeni, obdržali kakor enotni narod s svojo kulturo in s svojimi posebnostmi med drugimi narodi.

4. Na istih nacionalnih principih naj se uredi in prevede programatično pouk v materinskem jeziku, v ženskih ročnih delih, v petju in v telovadbi, ki bodi na sokolskem temelju, izhajajoč od ideje edinstva našega naroda in prihajajoč do ideje duhovnega edinstva vsega Slovanstva.

5. Izdelavo programa za osnovno šolstvo treba podvzeti takoj, in naj se zato sestavi komisija strokovnjakov iz vseh krajev države, ki naj na podlagi doslej utrjenih smernic izvede enotni učni načrt in program za celo državo.

Dijaški in zdraviliški dom učiteljstva.

Predlog: Naša prestolica je postala zlasti v času velikih počitnic stekališče številnega dijaštva iz vseh krajev naše države. Beograd pa bi postal še večji center za poletne ekskurzije in še bolj privlačno mesto, ako bi tamkaj bilo urejeno stanovanjsko vprašanje za potujoče dijake. V zadnjem času izgleda, da je tozadevna inicijativa izšla baš iz vrst učiteljstva samega.

»Želja UJU je, da se v Beogradu, kot mestu pogostih ferijalnih ekskurzij, zgradi velik »Dijaški dom« za jugoslovansko dijaštvo, v katerem bodo dobivali vsi dijaki stanovanje za časa svoje bivanja v Beogradu. Ker se ekskurzije prirejajo večinoma v poletnem času, naj bi dobil »Dijaški dom« obliko paviljona in naj bi se nahajal v bližini kake šole. Dom naj bi se zgradil po možnosti še letos s prispevki, ki jih zbere učiteljstvo in dijaštvo po vseh šolah.«

Resolucija je bila soglasno sprejeta. Sprejet pa je bil tudi predlog, da se zgradi »Učiteljski dom« v kopališču Koviljači v Srbiji.

nove do 31. decembra članstva, se smatrajo kakor novi člani in plačajo vse kakor novi člani. 4. Novi člani plačajo: a) ako se vpišejo do 1. februarja: vpisnina 5 Din in prilog Centrali 15 Din, skupaj 20 Din; b) ako se vpišejo od 1. februarja do 1. maja: vpisnina 15 Din, prilog Centrali 15 Din, skupaj 30 Din; c) ako se vpišejo od 1. maja do 1. julija: vpisnina 45 Din, prilog Centrali 15 Din, skupaj 60 Din. Po 1. juliju se novi člani ne morejo vpisati. 5. Od članov se zahteva, da nikdar ne delajo ali govorijo proti narodnemu ali državnemu edinstvu. — (Izveleček iz »Poslovnika upravnih jedinica Ferijalnog Saveza«.)

Članarina podružnic je 2 Din, torej za šolsko leto 20 Din. — Prosim vse člane F. S. in posebno one tovaršice, ki bodo pristopile k F. S., da to upoštevajo, da ne bo nepotrebnih pisarij. — Za učit. F. S. Slavko Mrovlje — Črnomelj.

— f Vsem članom belokranjskega učit. P. F. S. Oni tovaršice, ki žele obnoviti članstvo v naši P. F. S., prosim, da mi pošljejo stare članske izkaznice z zahtevanim zneskom! — Za učit. P. F. S. v Beli Krajini: Mrovlje.

Splošne vesti.

— **Izprememba uradniškega zakona.** Specijalna komisija ministrstva prosvete je izdelala predloge za izpremembo uradniškega zakona po zahtevah uradnikov prosvetne stroke.

— **Reaktiviranje učiteljev.** Ministrstvo prosvete je sestavilo spisek vseh po starem zakonu upokojenih učiteljev radi reaktiviranja nekaterih. — To vest je sprejeti s precejšnjo rezervno izvzemši partizanskih ozirov.

— **Upokojitve učiteljev in učiteljic s 35 službenimi leti** po mestih in po strankarski potrebi je pričelo sedaj izvajati ministrstvo prosvete. Razume se, da šolska oblast lahko sili vse učitelje s 35 službenimi leti za upokojitve, ne more jih pa prisiliti, da vložijo prošnjo za upokojitve — če tega sami nečejo. To je proti zakonitim predpisom.

— **Šolski voditelji** neobhodno potrebujejo zbirko naredb, če hočejo točno uradovati. Pravkar je izšel IV. zvezek teh naredb, ki jih je zbral okrajni šol. nadz. Fink. Naredbe so prav spretne urejene in je pridejan praktičen indeks, po katerem vsak voditelj hitro najde zadevo, v kateri bi se rad informiral. V zbirki so vsi odloki viš. šol. sveta, prosvetnega oddelka in ministrstva prosvete od prevrata do 30. junija 1924. Zadnja zbirka ima tudi vse dopolnilne odredbe, ki spadajo in so bile izdane k uradniškemu zakonu. Zbirka se naroča v Učiteljski knjigarni v Ljubljani in stane I. zvezek 10 Din, II. zvezek 14 Din, III. zvezek 15 Din in IV. zvezek 28 Din. Opozorjamo upravitelje osnovnih in meščanskih šol, da si zbirko nabavi.

— **Tolminsko učiteljsko se preseli?** Tržaški fašistovski dnevnik »Popolo di Trieste« poroča, da namerava rimska vlada prenesti slovensko učiteljsko iz Tolmina v Gradiško. Zavod pa ostane v tekočem šolskem letu še na dosedanjem mestu.

— **Na mnoga vprašanja sporočamo tem potom,** da pobira prispevke za »Rezervni sklad« glavni blagajnik Pov. UJU; blagajništvo Učiteljskega konvikta pa je oddal odbor za pok. Jakobom Dimnikom do prihodnjega občnega zbora našemu vrlemu, odličnemu tovarišu Alojziju Keclju, načelniku Učiteljske hranilnice in posojilnice v Ljubljani (Franciškovska ulica 6), na katerega lahko vsi naslavlajo prispevke.

— **Učitelje glasbe in petja** opozarjamo na »Osnovne pojme iz glasbene teorije« za učiteljske, glasbene šole in sorodne zavode, ki jih je spisal Adolf Gröbmng, učitelj glasbe. Knjiga je izšla v Učiteljski tiskarni in stane trdo vezana 46 Din. — V isti založbi je izšla tudi »Pevska šola združena s teorijo« za konservatorije, učiteljske, srednje, meščanske, osnovne šole in zbornice. Knjigo je sestavila Ivanka Negro - Hrastova in jo je uredil Ferdo Juvanec ter stane trdo vezana 68 Din. Knjigo je odobril oddelek za prosveto. Glasbene učitelje opozarjamo na ti dve novi knjigi, da jih vpleljejo v svoje šole.

— **Popolnoma razprodan** je letošnji »Ročni katalog«, kar naj vzamejo na znanje vsi naročniki, katerim Kataloga nismo mogli poslati.

— **Popravek.** Kakor smo razvideli iz naših članskih seznamov je tov. Angelina Rott članica UJU in v toliko popraviloma članek v zadnji številki »Učit. Tovariša«, ki smo ga ponatisnili iz »Tabora«.

— **Za Ganglov kamen** je daroval ob priliki zborovanja učiteljskega društva za kočevski okraj šolski upravitelj France Štefančič 1 državno obveznico 100 Din v spomin tov. ravnatelja Jak. Dimnika.

— **Blagajnik »Slovenske Šolske Matice«** naproša vse one Matične poverjenike, ki še niso vposlali doplačila 10 Din od člana za lansko leto, da čimprej to store, da zamore blagajnik spraviti v red račune za leto 1923.

— **Poročil se je** tov. Belin Franc, učitelj-upravitelj v Nevljah z gospodično Minko Magister. Čestitamo!

— **Zakon o avtorskem pravu.** V umetnostnem odeljenju prosvetnega ministrstva so izdelane priprave za načrt zakona o avtorskem pravu. Zakon se predloži Narodni skupščini.

— **»Zorica«, ilustrovane dečje novine** izlaze v Beogradu jedan put mesečno. »Zorica« se štampa čirilicom ali u svakom broju donosi po jednu stvar la-

tinicom. »Zorica« ima uvek po nekoliko slika. Štampa se na tabaku od 16 strana. »Zorica« izlazi u izdanju UJU — Poverništvo Beograd, a urednik joj je g. Milan V. Popović. Godišnja cena Din 10. Godina »Zorice« počinje 1. septembra i svršava se 30. juna (jula in avgusta ne izlazi). Novi pretplatnici mogu dobiti i već izašle brojeve 1. i 2. Pretplata se šalje: Uredništvu »Zorice« (Učiteljski dom) Beograd. Rukopisi se šalju: Uredniku »Zorice« Beograd (Dobračina 18).

— **Poziv vsem članom Ljubljanskega učiteljskega društva!** Društveni odbor vlijudno poziva vse one člane, ki dolgujejo na zaostali članarini za leto 1924., da jo nemudoma poravnajo, ker mora blagajnik urediti naše obveznosti napram glavni blagajni.

— **Da ne bo nepotrebnega razburjenja** opozarjamo »Slovenca« in vse one, ki jih razburjajo podatki, ki smo jih prinesli o krivičnem postopanju pri imenovanjih v mariborski oblasti, da je dotični članek ponatisnjen iz mariborskega »Tabora«, kar je v članku jasno označeno in se je čudimo, da se razburjajo vsi le nad ponatiskom v »Tovarišu«, ne omenjajo pa prvega vira.

— **Podpisani šolski vodstvi** se tem potom najprisrčneje zahvaljujeta Ciril-Metodovi družbi za velikodušen dar. Ker tukajšnji starši nočejo kupovati učencem slovenskih knjig, je Ciril-Metodova družba pripomogla s svojim darilom, da se bodo otroci potom darovanih knjig mogli učiti slovensčine. Želeti bi bilo, da bi tudi drugi faktorji podpirali v tem smislu obmejne šole na severni meji. — Šolsko vodstvo Apače. Janko Žel. šolski vodja. — Šolsko vodstvo Mietsdorf. Rado Resman, šol. vodja.

— **Krajni šolski svet in šolsko vodstvo v Apačah** se najsrčneje zahvaljujeta gospodu komercijalnemu svetniku Juliju Meinlu za velikodušno nabavo učil za tukajšnje šole v znesku 4000 Din. Tudi za prepustitev krasnega vrta v šolske namene ter za podporo pri raznih popravilih na šolskem poslopju bodi izrečena edinemu dobrotniku šole iskrena hvala! — Ivan Sedonja, načelnik. Janko Žel. šolski vodja.

— **Zbirka računskih nalog ali obširna računica?** Šolske knjige so dandanes posebno drage in mnogi starši jih prav težko kupujejo. Pri računstvu pa ni samo draginja merodajna, ampak tudi ozir na pedagogiko, kajti boljši učenci ne potrebujejo metodičnih navodil, slabiji jih pa ne razumejo. Tu je merodajen učiteljev pouk. Ta pač potrebuje za pripravo obširno računico, učencem pa zadostuje zbirka nalog iz vsakdanjega življenja. — V Nemčiji je to že davno v veljavi, drže se Diesterwegovega nauka: »Živa beseda učiteljeva največ pripomore učencu k razumu«. — Zbirko nalog pa potrebujejo učenci tudi za domače vaje, ker z narekovanjem se izgubi preveč časa. Zelo isto velja pri geometrijskem pouku. Tudi tukaj je zbirka nalog bolj potrebna kakor obširna knjiga. — a .

— **Učiteljstvu.** Založil sem igri »Oporoka kralja Matjaža« in »Gospod in sv. Peter«. Obe se nahajata v enem zvezku, ki je po velikosti, obliki, papirju in tisku enak »Zvončku«. Obračam se do šolskih vodstev, posebno pa še do onih tovarišev in tovarišic, ki poučujejo višje razrede, s prošnjo, da mi pomagajo pri razprodaji. Uverjen sem, da mi na vsaki šoli eden izmed učiteljstva stori sledečo uslugo: Vzame doposlane zvezke, gre z njimi v višji razred in pove: »Otroci, v tem zvezku se nahajata dve gledališki igri, ki vas bodo gotovo zanimali. Zvezek stane Din 3.50; kdo ga želi kupiti?« Obe igri sta veselega značaja, prva patriotične tendence. — Ako bi katera šola nameravala igri uprizoriti, sme to brez obveznosti, in drage volje ustrežem, ako bi trebalo, s pojasnili glede odra, igralcev, uprizoritve itd. — Oskar Žolnir, šolski upravitelj v Cirkovcah pri Prager-skem.

— **Pedagoško-didaktični krožek v Mariboru.** Cenjene članice in člani prosim, naj blagovolijo pravočasno vračati izposojene knjige, ker mi s tem prihranijo mnogo nepotrebnega dela z opomini. Pa tudi obzirnost napram drugim tovarišem zahteva malo več točnosti, da ne bodo mesece in mesece čakali na kakšne aktualne knjige, med tem ko leže iste pri nekaterih brez koristi po pol leta in še celo dalj časa. Opozorjam obenem na tozadevni sklep letošnjega občnega zbora, da ne bo ostal na papirju. Knjižnica je odprta vsak četrtek od 16. do pol 18. Kdor ne utegne priti v tem času, more oddati knjige šolskemu slugi deliške meščanske šole v Cankarjevi ulici, kateremu

Ferijalni Savez učiteljstva.

— f Vsem učiteljskim P. F. S. in članom F. S. Na kongresu v Skoplju je bilo sprejeto: 1. Člane delimo v stare in nove. Stari so oni, ki so se vpisali ali obnovili članstvo v prejšnjem šolskem letu. Novi člani se vpisujejo samo med šolskim letom. 2. Stari člani so dolžni, da ob nove članstvo najdalje do 31. decembra; vpisnine ne plačajo, ampak samo prispevek Centrali 15 Din. 3. Stari člani, ki premene kraj, so dolžni, da pri vstopu v drugo P. F. S. predložijo člansko izkaznico. Stari člani, ki ne ob-

lahko pove tudi eventuelne želje glede knjig. — Knjižničar.

— **Kavarna, restavracija in klet »Zvezda«.** V kavarni »Zvezda« svira dnevno od 5. ure popoldne do 1. ure ponoči prvovrstna elitna damska kapela. V kleti prvovrstni salonski orkester od 5. ure popoldne do 12. ure ponoči. — V kleti in restavraciji so na razpolago izborna vina, sveža mizla in gorka jedila. Po gledaliških predstavah se cenjenim gostom servira polovične porcije raznih svežih jedil. — **Trikat na teden v restavraciji in kleti sveže morske ribe.**

— **Učitelje za vijolino opozarjamo na »Osnovno vijolinsko šolo«** za učiteljske, glasbene šole in slične zavode 1. zvezek, ki je pravkar izšel v založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Sestavljen Adolf Gröbming, učitelj glasbe. Vijolinska šola ima spredaj vsa osnovna navodila za vijolinski pouk in je sestavljena po zelo praktični metodi. Priporočamo jo za vse začetnike in za učitelje, da jo vpeljejo pri svojem pouku.

— **Razpis učiteljskih služb na osnov. šolah.** 1. Šolski okraj Kamnik: na tri-razredni osnovni šoli z eno vzporednico v Stranjah pri Kamniku eno učno mesto za učiteljico. 2. Šolski okraj Kočevje: na šestrazredni dekliški osnovni šoli s tremi vzporednicami v Ribnici eno učno mesto za učiteljico. 3. Šolski okraj Ljubljana: a) na štiri-razredni osnovni šoli z eno vzporednico na Ježici učno mesto šolskega upravitelja; b) na štiri-razredni osnovni šoli z dvema vzporednicama v Šmartnem pod Šmarno goro učno mesto šolskega upravitelja. 4. Šolski okraj Novo mesto: na osemrazredni dekliški osn. šoli v Novem mestu učno mesto šolske upravitelje in eno učno mesto za učiteljico. 5. Šolski okraj Kozje: na dvorazredni osnovni šoli v Olimpijem učno mesto za šolskega upravitelja in eno učno mesto za učiteljico. 6. Šolski okraj Maribor: na petrazredni osnovni šoli v Framu eno učno mesto za učiteljico. Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti, in sicer za vsako učno mesto posebe, najkasneje do dne 15. oktobra 1924.

— **Nova knjiga za zgodovinski pouk v osnovni šoli.** Učiteljice, ki poučujejo zgodovino naše države v višjih razredih osnovnih šol in na meščanskih šolah opozarjamo na prav priročno »Zgodovinsko čitanko« namenjeno učencem višje stopnje osnovnih šol, v kateri je vsa zgodovinska snov za osnovno šolo prav spretno zbrana. Na podlagi te knjige vam ne bo potreba šele zbirati zgodovinske snovi za pouk po drugih knjigah. »Zgodovinsko čitanko« je sestavil po raznih virih Anton Nerat, učitelj na 1. deš. osn. šoli v Mariboru. Naroča se v Učiteljski knjižarni v Ljubljani in stane trdo vezana 15 Din.

— **V založništvo knjižarne Goričar & Leskovšek v Celju** je izšlo: Brinar Josip, **Domoznanstvo** za osnovne šole. Zemljepisni podatki in zgodovinske slike o kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Cena vez. knjigi 20 Din. »Domoznanstvo« podaja učencem osnovnih šol v jedrnat obliki opis Slovenije (za 4. šol. leto), zemljepis Jugoslavije (za 5. šol. leto) in 44 metodično vzornih slik iz zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Brinarjevo »Domoznanstvo« nadomešča torej kar tri različne učbenike ter je potemtakem cena knjige (20 Din) izredno nizka. Šolska vodstva dobe na vsakih 10 izvodov en izvod zastoj. Isto založništvo je izdalo: Brinar Josip, Slovenska vadnica za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisja. Cena vezani knjigi 24 Din. — Knjižarna Goričar & Leskovšek v Celju.

— **Učiteljice srbohrvaščine opozarjamo na novi »Učbenik hrvatskoga ili srpskoga jezika«.** Metodički in na osnovu akcenta za šolo i privatnu uporabu priredio Josip Bačić, profesor na drž. učiteljskoj školi u Ljubljani. Odobreno od oddelka za prosveto. Knjiga je izšla v Učiteljski tiskarni v Ljubljani in stane trdo vezana 42 Din ter obsega 248 strani. Ker je knjiga višji del »srpskih ili hrvatskih čitank« je prikladna, da se jo vpelje v vse višje organizirane, srednje in strokovne šole.

Tvrda Dragotin Roglič v Mariboru. **Koroška cesta 19** nas obvešča, da je založila lep album s slikami in cenami svojih čevljev, ker se je naročevanje po pošti zelo razširilo. Ta album, ki vsebuje 30 slik najrazličnejših čevljev, je edini te vrste in naj omogoča čimlažje izbiro naročnikom. Cenjeni interesi naj z dopisnico na gori navedeni naslov naročijo že sedaj ta brezplačni album, ki jim bo doposlan takoj po končani vezavi. S tem si pridobe krasen pregled najboljših strapčnih ter solidnih in modernih cestnih čevljev, ki so pod znamko »Karo« znani našim čitateljem ter so si pridobili vsled izborne kvalitete najboljše ime.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Naša gospodarska organizacija.

— **g Darila za »Učiteljski konvikt«:** Učiteljski zbor prve mestne deške osn. šole v Ljubljani preostanek zbirke 55 Din: Florijan Rozman, učitelj v pok. v Krškem, mesto venca na grob pok. tovarišu **Lojzetu Dolinšku**, 100 Din; učiteljski zbor v Šmartnem pri Litiji 392,50 Din, katere so darovali: Mihael Debelak, Zina Poljanec - Furlanova in Zina Rodetova po eno državno obveznico à 100 Din, imajoča vsaka pet zapadlih kuponov, Beti Kavčičeva 20 Din ter Marica Koritzkyjeva 20 Din; Julij Mayer, nadučitelj v Zg. Tuhinju, mesečni prispevek za oktober t. l., 5 Din. — Iskrena hvala! — Današnji izkaz: Din 552,50; zadnjič izkazanih Din 23,750; skupaj Din 24,302,50.

Pri tej priliki sporočamo, da je »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« pristopilo k čerkovnemu uradu za Slovenijo. **Požrtvovale priateljice in prijatelji bodočega doma učiteljske učee se mladine se vlijudno vabijo, naj se pridno osebno ali pismeno zglašajo za položnice v svrhu pošiljanja darov.** Društveno blagajništvo ima svoj lokal v Učiteljski tiskarni (I. nadstr., soba št. 17).

— **g Učiteljski dom v Mariboru.** Članarina in darila: Učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slov. gor. 50 Din; Učiteljsko društvo za Slovenjebistriški okraj 500 Din; Učiteljsko osnovne šole na Pobrežju 80 Din; učiteljsko deške osnovne šole IV. v Mariboru 100 Din; učiteljsko dekliške osnovne šole IV. v Mariboru 100 Din; učiteljsko deške in dekliške osnovne šole v Studencih 160 Din; Voigrinec Anton, nadučitelj in Štumpf Ljudevit, učitelj pri Sv. Antonu v Slov. gor. namestu venca na grob pokojnega g. J. Tušaka pri Sv. Antonu 100 Din. Iskrena hvala! — Nekateri šole nam še doigujejo za »Narodne pravljice iz Premurja«; prosimo, da ta dolg čimprej poravnajo, ker imamo tudi mi obveznosti napram tiskarni. — M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pravnik.

— **§ Nadaljno izplačevanje penzijskih prejemkov brez presledka.** Na podlagi odloka delegacije ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani, št. A. IV. 5210 ex 1924 z dne 6. septembra 1924 in odloka ministrstva prosvete odeljenje za osnovno nastavo z dne 18. avgusta 1924 O. N. 39.751 je določen sledeči postopek: 1. učnim osebam, ki so si pridobile pravico do penzije v zmislu čl. 139. odst. 2, čin. zakona, njihove službene prejemke izplačevati proti naknadnemu obračunu neizpremenjeno naprej do končne ureditve penzijskih prejemkov; 2. učnim osebam, ki se upokoje iz kateregakoli vzroka pred dovršeno službeno dobo, na osnovi odst. o členu 140, čin. zakona v ime akontacije na penzijske prejemke, ki se odobre v zmislu čl. 152. odst. 1. istega zakona, proti naknadnemu obračunu po 50% od pokojninske osnove; v obeh slučajih s pripadajočimi draginskimi dokladi. Izplačilo teh akontacijskih prejemkov se vrši avtomatično in nepretrgoma. Delegacija financ je pritrčila temu načinu akontiranja osebnih pokojnin, dokler finančno ministrstvo ne odredi drugače. Draginska doklada k akontaciji penzije onih oseb, ki bi dobile le 50% pokojninske osnove, mora biti »odmerjena po določilih za upokojece«, da ne bi eventualno vsega skupaj preveč prejeli.

— **§ Kako so odtegnili vsoto za naturalna stanovanja v Srbiji?** Beograjsko učiteljsko je doživelo 1. t. m. neprijetno iznenađenje. Po naredbi ministrstva financ jim je bila odtrgana od plače celokupna vsota, ki so jo prejeli od občine na račun stanarine od 1. maja do 30. septembra t. l. Ta odlok se utemeljuje s čl. 39. čin. zak. Glavna kontrola je zahtevala, a ministrstvo je odredilo, da se beograjskim učiteljem održe od oktoberske plače po 400 Din za pet mesecev, računajoč 80 Din mesečno.

— **§ Ministrstvo prosvete je izdalo odlok,** da se vsi poviški po čl. 7., 29., 30., 31., 34., 35., in 36. — razen položajnih plač, nakazujejo v Ljubljani. Ta odlok toplo pozdravljamo in želimo hkrati, da ne bodo sedaj tozadevne prošnje ležale v Ljubljani še dalj nego so se reševale v Beogradu. Ta naša bojazen je tem večja, če gledamo na razmerje administrativnega uradništva pri prosvetnem oddelku, ki je uročeno za 3500 učiteljev osnovnih in meščanskih šol v Sloveniji, posebno ono pri knjigovodstvu v primeri s šte-

vilom uradništva, ki je prideljeno pri drugih oddelkih za znatno manjše število uradništva. Ni čuda, če je učitelstvo pri tem razmerju vedno zadnje!

INTERPRETACIJA URADNIŠKEGA ZAKONA.

(Dalje.)

6. Ministrstvo vojne je postavilo vprašanje, ali pripada kontraktualnim uradnikom pri tem ministrstvu beneficija po členu 125. zakona o civilnih državnih uslužbencih. Komisija je v tem primeru mišljenja, da te beneficije ne pripadajo družinam kontraktualnih uslužbencev, pa naj bodo ti uslužbenci postavljeni po zakonu o civilnih državnih uslužbencih ali po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice. Člen 280. zakona o ustrojstvu vojske in mornarice ureja vprašanje o višini njihovih prejemkov, odnosno o nagradi za njihovo delo.

7. Na vprašanje o uporabi člena 117. glede določitve čina je komisija mnenja: z ozirom na to, ker so v isti grupi in v isti kategoriji starejšine in podrejeni uradniki, ali se poedino zvanje kot izredna beneficija predvideva tudi v višji grupi od starejšinskega zvanja te grupe, se opredeli čin uslužbenca v tem primeru na podlagi starejšinskega odnosa v dotični stroki poleg pogojev, predvidenih v členu 117.

8. O vprašanju glede veljavnosti o vstetih službenih letih na podlagi člena 282. finansijskega zakona za 1. 1922./23., ki je že ukinjen, je izdala komisija sledeče mnenje: rešenja, katere so izdajali poedini ministri po členu 282. finansijskega zakona konstatirajo samo fakta o službenih letih dotičnega uslužbenca. S tem rešitvami pa si ni pridobil nihče nikakih pravic, ker se izda odlok, s katerim se pridobe pravice o vstetju službenih let šele v onem momentu, ko se regulira pokojnina uslužbencem. S tem odlokom dobi uslužbenec izvestne pravice glede vstetja službenih let, a ne s kakršnimkoli rešenjem, s katerim se izgotavlja le fakt po členu 282. finansijskega zakona o službovanju za čas vojne. Tudi v pogledu komisije odloče po členu 241. zakona o civilnih državnih uslužbencih ne predstavljajo ta rešenja nikakega odloka, s katerim se pridobe izvestne pravice. Komisija ima pravico in dolžnost, da o tem vprašanju šele razpravlja z ozirom na člen 241. zakona. Šele po odločbi prevedbene komisije dobi uslužbenec izvestne pravice.

9. Na vprašanje, ali velja odredba člena 235. zakona, s katerim se omejuje pravica na penzijo, tudi za žene, ki so državne uslužbenke, je komisija sledečega mnenja: po členu 230. zakona ni razlike med državnimi uslužbenci moškega ali ženskega spola in navedena odredba predstavlja pozitiven predpis, s katerim se določa, da se čas za penzijo računa od 21. leta starosti vsem onim, ki po dosedanjih zakonih niso imeli pravice do penzije brez oziroma na spol.

10. Na vprašanje, ali je potrebno, da se dosedanj kontraktualni uslužbenci razrešijo in imenujejo iznova na podlagi člena 130. zakona z odobritvijo ministrskega sveta ali z ukazom ali rešenjem resornega ministra, je komisija mnenja: za one kontraktualne uslužbenke, katerim je bila odmerjena nagrada že preje s kontraktom in ako ta kontrakt še ni potekel, ni potrebna nobena nova odločba. V primeru, da se ugovor podaljša, je treba postopati po členu 130. zakona. Za one kontraktualne nastavljenke, ki so postavljeni na poedina zvanja s pravico do prejemkov aktivnih državnih uslužbencev enakega zvanja, pa bodisi z ukazom ali rešenjem, za te se mora takoj obnoviti rešenje o njihovem postavljanju in uporabiti za nje člen 130. zakona. Komisija meni, da bo podpisal, tudi ta zopetni sprejem v službo resorni minister.

11. Na vprašanje, kako in kdo bo plačal bolniške stroške za državne uslužbenke, ki se lečijo v samoupravnih in občinskih bolnicah, je komisija mnenja, da to vprašanje ni takšnega značaja, da bi se zbog njega zahtevalo tolmačenje zakona in zato ne more odgovoriti na to vprašanje. Ta zadeva se lahko uredi le zakonodavnim potom. Kajti če predvideva zakon brezplačno lečenje v državnih bolnicah, potem ni dana možnost, da se namesto tega odredi lečenje po drugih bolnicah na breme države, ali da bi se za to vnesel poseben kredit v budžet.

12. Po katerem kriteriju naj se odloči vprašanje, katere državne uslužbenke je smatrati za zvaničnike in katere za služitelje, ker se v različnih upravnih oblastih naše države nahajajo nekatera zvanja v kategoriji zvaničnikov, je ko-

misija mnenja: v odredbi sami niso točno opredeljeni kriteriji za razliko izmed uradnikov, zvaničnikov in služiteljev, ker se takšna razlika ne more teoretično učit; ali ker so zvanja ene in iste stroke prešla v poedine skupine raznih kategorij, je običajen njihov značaj kot uradniško, zvaničniško in služiteljsko zvanje ter je stvar organiziranja poedine stroke, kako bo razdelila delo v dotični stroki na zvanju, katere predvideva zakon in uredba.

13. Na vprašanje, koliko let se računa po členu 242. zakona, je komisija mnenja: z ozirom na poslednji odstavek člena 2. zakona o budžetskih dvanajstihah za mesec januar, februar in marec 1924 se vštejejo po členu 242. zakona ona leta, katere so se priznala tudi za odmero osnovne plače po členu 241. zakona in to vsled tega, ker je ta odredba le prehodnega značaja in izdana zaradi prevedbe državnih uslužbencev na nove plače.

14. Na vprašanje, ali se naj razume prvi odstavek člena 64. zakona, ki govori o prestopanju iz stroke v stroko iste kategorije, tako, da ostane uslužbencu rezervirana grupa, dokler ne položi izpise, je komisija mišljenja: ako izpolni uslužbenec vse pogoje iz člena 64. zakona in ako je v tem momentu prazno mesto v dotični grupi, tedaj je lahko sprejet, a nemogoče je, da bi se za take uslužbenke rezerviralo mesto v dotični stroki.

15. Na vprašanje, kako se računajo leta dobrovoljem, kadar po dobrovoljstvu stopijo v državno službo, leta, prevedena v dobrovoljski službi, je komisija mnenja: to vprašanje je urejeno s členom 241. zakona o državnih uslužbencih v zvezi s členom 9. zakona o dobrovoljih; ta člen se razume tako, da se naša na dobrovoljce, ki postanejo po dovršeni dobrovoljski službi drž. uslužbenici.

16. Na vprašanje, ali se naj prizna uslužbencem kazenskih zavodov brezplačna kurjava in razsvetljava z ozirom na službo, katero vrše ter z ozirom na odredbe člena 40. zakona o državnih uslužbencih, je komisija mnenja: ker je služba tega oseba zvezana s stalno povečano pazljivostjo in z gotovo nevarnostjo za življenje, zato mu gre ono, kar določa člen 40. zakona.

17. Na vprašanje, ali je občinska služba predvidena v 5. odstavku člena 137. zakona, služba javne samoupravne edinice, je komisija mišljenja, da je občinska služba takšnega značaja.

18. Na vprašanje finančnega ministrstva, ali se smejo prevesti računski uradniki, ki izjemoma vrše konceptno službo, v 1. kategorijo, je komisija mnenja, da se ne smejo prevesti v to kategorijo, ker je za prevedbo odločilno zvanje, na katero je postavljen uradnik z dekretom, a ni odločilno delo, pri katerem se on slučajno nahaja.

19. Na vprašanje, ali se lahko podaljšanje roka iz člena 102. zakona dovoli v teku prvih dni, ali se podaljša lahko 15-dnevni rok po preteku roka, je komisija mnenja: podaljšanje se lahko dovoli le v začetku roka, ker po preteku roka postane imenovanje za državnega uslužbenca že neveljavno.

20. Na vprašanje, kdo da je pristojen, da izda odlok o odpustu iz začasne državne službe, ker o tem zakon ničesar ne odloča, je komisija mnenja, da izda takšen odlok oni organ, ki je izdal tudi odlok o sprejemu v državno službo.

RAZVESELJIVE VESTI ZA REVMATIČNE.

Pred dvema letoma je iznašel mladi ruski zdravnik dr. Rahlejev izborno zdravilo proti vsem vrstam revmatizma, katero zdravilo je po njegovih sestavnih delih imenoval Radio-Balsamica. Uporaba tega zdravila pri bolnikih, obolenih na revmatizmo, gihtu in revmatičnem išiasu je pokazala neverjetne rezultate, tako da je Radio-Balsamica priznan od vseh medicinskih avtoritet Evrope kot edino in najsigurnejše sredstvo proti vsem vrstam revmatizma. Lek se uporablja z mazanjem ter izredno hitro deluje, — je neškodljiv srcu ter ne pušča nikakih sledov ne na koži, ne v organizmu.

Naš narod mnogo trpi po vojni na revmatizmo. Sedaj imajo priliko tudi najtežje revmatično bolni, da po uporabi dveh do treh stekleničic tega zdravila lahko in hitro ozdravijo. Za izdelovanje in razprodajanje tega zdravila je dr. Rahlejev otvoril svoj laboratorij v Beogradu, Kosovska ulica 43.

21. Na vprašanje, ali ima uslužbenec pravico do povračila potnih stroškov, ako mora potovati zaradi službene pri-sege s službenega mesta v kraj, kjer je njegov neposredni službeni starejšina, je komisija odločila, da ima v tem primeru pravico, da se mu povrnejo vsi stroški.

22. Na vprašanje, kako se odredi pokojnina, ako gre uslužbenec v teku treh let po členu 239. zakona v pokoj, je izdala komisija sledeče mnenje: Vsled dejstva, da je oddvojil zakonodavec one uslužbenca, ki imajo polno službeno dobo, ali ki so dosegli starost, ki jo predvideva zakon, da stopijo v pokoj, ali ki so postali vsled dela v službi nesposobni za nadaljnjo službo, zato je jasno, da vsi ostali uslužbenci, ki bodo v teku treh let upokojeni, dobijo pokojnino po prejšnjih zakonih.

23. Na vprašanje, ali je treba izvršiti revizijo med onimi upokojenimi, ki uživajo svojo pokojnino v tujini in so dobili za to že preje dovoljenje od finančnega ministra in brez ozira na to, ali je že potekel odobreni rok ali ne, je komisija na podlagi člena 157. zakona mišljenja, da se mora izvršiti popolna revizija vseh teh odobrenj, ker predvideva člen 157. odobrenje ministrskega sveta, kar doslej ni bilo.

24. Na vprašanje, kako naj se vračunajo službena leta po členu 15. uredbe o razvrstitvi za one, ki so bili v vojni, je komisija mnenja, da se mora šteti ta doba po njenem učinkovitem trajanju.

25. Na vprašanje, ali se mora izdati avans vsem uslužbencem, ki so bili 1. januarja 1924 v službi, brez ozira na to, da li so prevedeni ali ne po odredbah novega zakona, je komisija mnenja: Po čl. 3. zakona o budžetskih dvanajstinalah za januar, februar in marec tekočega leta pripada avans uslužbencem na račun njihovih novih prejemkov. Zato ne pripada onim, ki so bili do 31. decembra 1923 reducirani in niso bili prevedeni ter zato nimajo pravice do novih prejemkov brez ozira na to, kdaj da so bili razrešeni službovanja. Ako so uslužbenci, ki niso bili prevedeni in tudi niso bili razrešeni do 31. decembra 1923, prejeli avans za mesec januar 1924, ga morajo vrniti na ta način, da se jim odvzame od dvomesečnih ali tromesečnih prejemkov ali pa od penzije, ako jim gre. Ako nimajo pravice do nobenega izmed teh prejemkov, bi morali kljub temu vrniti avans. Med tem pa je bilo izdalo finančno ministrstvo odlok, da pripada avans temveč velja ugovor, dokler ne poteče, za januar vsem uslužbencem brez razlike, da li so prevedeni ali ne, samo da niso bili razrešeni službe pred 31. decembrom 1923. Oni državni uslužbenci, ki so bili reducirani do 31. decembra 1923, a so bili takoj s 1. januarjem 1924 zopet sprejeti kot dnevničarji, nimajo pravice do avansa, ker imajo to pravico samo uslužbenci, ki so bili prevedeni po novem zakonu. Izjemo tvorijo le oni neprevedeni, katerim pravico prizna s posebnim odlokom minister financ.

26. Na vprašanje, ali pripada reduciranim državnim uslužbencem, ki so bili po redukciji postavljeni za uradnike ali zvančnike ali dnevničarje, dvomesečna, odnosno tromesečna odpravnina poleg prejemkov, ki jim gredo po novem imenovanju, je komisija sledečega mnenja: oni, ki so bili na novo imenovani v državno službo, morajo vrniti državni blagajni za dobo, za katero so dobili odpravnino, dotični del odpravnine, ki se jim odtegne od novih prejemkov. Oni, ki so bili takoj po redukciji na novo sprejeti, sploh nimajo pravice do odpravnine.

27. Na vprašanje, ali morajo tudi še nadalje oni, ki uživajo penzijo v tujini, plačevati po 10 odstotkov državni blagajni glasom prejšnjih predpisov, je komisija mnenja, da ta odtegljaj odslej izostane, ker ni v novem zakonu nobene tozadevne določbe.

28. Na vprašanje generalne direkcije neposrednih davkov, ali sme predlagati direkcija za ponovno imenovanje v davčni službi one osebe, ki so bile že v davčni službi in ki so po položnem davčnem izpitu podale ostavke na državno službo, ali ki imajo samo štiri razrede gimnazije ali tej izobrazbi primerno drugo šolo, je komisija mnenja, da se takšno postopanje ne more dovoliti in zato take osebe ne morejo biti postavljene na svoja prejšnja službena mesta.

29. Ali in kako se uvažuje efektivna služba iz mirnih časov in efektivna služba v vojni pri odreditvi stopnje osnovne plače po čl. 241. zakona o drž. uslužbencih? Upoštevajoč čl. 235. zakona je komisija mnenja, da se morajo priznati vsem prevedenim državnim uslužbencem iz vseh pravnih oblasti, od katerih je sestavljena država, ne glede na to, ali so imeli dotičniki po dosedanjih zakonih pravico do pokojnine ali ne, vsa leta prevedena v službi preden je bil novi zakon pravomočen in ki se priznavajo po čl. 137. novega zakona. Po čl. 241. zakona glede periodičnih stopenj osnovne plače se računa ona doba, ki se računa za pokojnino. Po 4. odstavku čl. 137. se računa preko rednega roka preveden čas vojaške službe v vojni ali miru onim državnim uslužbencem v penzijo, ki postanejo po vojaški službi civilni državni uslužbenci. A ta odredba velja glasom čl. 246. le za one državne uslužbenke, ki se bodo udeleževali bodočih vojn. Zato se ukinja odredba 4. odstavka čl. 137. le v pogledu teh uslužbencev, a ne v pogledu onih, ki so prevedli gotov čas v mirnodobni vojni službi. Ozirati se je namreč treba na načela občje pravičnosti — a to tolmachenje odgovarja tudi odredbam zakona o ustrojstvu vojske — in zato se mora čl. 241. zakona v zvezi s čl. 235. upotrebiti na one državne uslužbenke, ki so bili pred veljavnostjo novega zakona v mirnodobni vojaški službi preko rednega roka, ki so torej služili v aktivni vojni državni službi preko redne in občje vojne obveznosti. Če so bili kot aktivni vojaški uslužbenci v vojni, se jim mora ta čas računati po čl. 241. v vezi s III. odstavkom čl. 137., kakor se računa ta čas civilnim državnim uslužbencem.

(Dalje prih.)

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= GORNJEGRRAJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO zboruje dne 11. okt. ob 11. uri na Rečici. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene in stanovske zadeve. 3. Poročilo o pokrajinski skupščini in drugo. Ker si imamo marsikaj povedati, sestanimo se vsi! — Predsednik.

= LJUBLJANSKO UCITELJSKO DRUŠTVO zboruje v petek, 17. oktobra t. l. na Šentjakovski šoli. Pričetek točno ob 6. uri zvečer. Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja in pozdrav predsednika. 2. Tajnikovo poročilo o tekočih društvenih poslih. 3. Poročilo delegata o vtisih na potovanju po Dalmaciji in o poteku državne skupščine UJU v Dubrovniku. 4. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi — o d b o r.

Poročila:

+ CELJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 4. oktobra t. l. v Celju ob mnogobrojni udeležbi. Od 130 članov je bilo navzočih 106, ostali so se opravičili. Rešili so se uvodoma došli dopisi ter se je razpravljalo o aktualnih stanovskih zadevah. Odobrile so se resolu-

cije glede nakazila polnih draginskih doklad učiteljem, ki so poročene z državnimi uradniki ter glede odprave kolekovanja šolskih naznanil. Društvo z zadovoljenjem ugotavlja, da je Poverjeništvu UJU Ljubljana s svojimi odločilnimi protesti na pristojna mesta v zadevi razrešenja višjega šolskega nadzornika Eng. Gangla in vseh drugih zvestih tovarišev, ki okušajo sedanji režim, v polni meri izpolnilo svojo dolžnost. Društveni predsednik je podal nato izčrpno poročilo o poteku pokrajinske skupščine v Krškem ter vsem tovarišem prav toplo priporočal pristop k »Učit. Samopomoči«. Referirala je tovarišica Ille o temi: »Jugoslovanske misli o slovstvu južnih Slovanov«. Za poučno in zanimivo predavanje je žela vsestransko odobravanje. Prihodnje zborovanje začetkom novembra!

= LJUBLJANSKI ODSEK »DRUŠTVA UCITELJSTVA MEŠČANSKIH ŠOL« zboruje v soboto, dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne v Ljubljani na I. dekliški meščanski šoli. Dnevni red: 1. Staroslovenščina (A. Smrdel). 2. Poročilo o razstavi v Beogradu (M. Sodnikova). 3. Meščanske šole in strokovno šolstvo (R. Pečjak). 4. Pravne razmere meščanskošolskega učiteljstva (L. Primožič). 5. Bolniško zavarovanje učiteljstva (A. Lajovic). 6. Slučajnosti. — Predsednik: Albin Lajovic.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, štev. 6.

Nove knjige in druge publikacije.

Ocene.

—k Gaj Krisp Salust: Vojna z Jugurto, iz latinščine poslovenil Anton Dokler. Splošna knjižnica št. 35. Tiskala in založila Zvezna tiskarna in knjižarna v Ljubljani. Strani 123. Cena broš. 16 Din, vez. 22 Din.

S to knjižico je založba Zvezne tiskarne in knjižarne, ki se kaj marljivo giblje z izdajo različnih zvezkov svoje že dobro vpeljane »Splošne knjižnice« začela izdajati prevode latinskih klasikov. Veliko bogastvo na literarnih, zgodovinskih in drugačnih vrednotah, ki je založeno v latinskih klasikih, daje tem spisom posebno privlačnost in velik čar. Zato je nadvse hvalevredno stremenje, ki hoče približati slovenski publiki teh znamenitih spisov. Posebno vrednost imajo taki prevodi za one, ki ne obvladajo latinskega jezika, da se tako lahko v svojem domačem jeziku vglobijo v neusahljive viire, ki nam jih podajajo latinski klasiki. Tudi za one, ki poznajo izvorni jezik in posebno za dijake, ki berejo Salusta v izvorniku, bo ta veren in točen prevod odličnega humanista dr. A. Doklerja služil prav dobro kot učni pripomoček. Ker je vrhu tega knjižica dodan primeren uvod s pisateljevo biografijo in drugimi za boljše razumevanje potrebnimi zgodovinskimi in drugačnimi podatki, bo knjižica kot učni pripomoček toliko več vredna. Če dodamo še, da je knjižica, kakor vsi zvezki »Splošne knjižnice« okusno in dostojno opremljena, in v ceni zelo zmerna, smo povedali dovolj, da je knjižica vredna vsega priporočila za najširše kroge, v posebnem pa za gimnazijske dijake.

—k Dr. Ivana Tavčarja zbrani spisi. Uredil dr. Ivan Prijatelj. V. zvezek. Izza kongresa. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1924. XVII. in 548 strani. Cena broš. 84 Din, celo platno 100 Din, polusnje 105 Din, poštnine 2,50 Din več.

»Izza kongresa« predstavlja v našem pripovedništvu docela svojevrstno umetniško tako v svoji obširni zasnovi kakor tudi v stilističnem oziru. V okviru ceremonijalnega sijaja, ko so se ob priliki svetovnoznamenitega kongresa l. 1821. obračale oči vsega sveta v Ljubljano, nam je Tavčar predstavil s njemu lastno plastiko celokupno galerijo domačih tipov ne samo iz plemiških, ampak tudi iz meščanskih, rokodelskih in celo najnižjih slojev, da ilustrirajo kulturno-zgodovinsko obeležje stare Ljubljane v predmrčni dobi. Poklical nam je v spomin tedanjo ljudsko šolo z zloglasno Kapusovo »rajšolo«, trnovske ribiče z oblastnim Celjustnikom na čelu, zaloške brodnike in čolnarje in nekaj tako značilno osebo naših cest oblastnega »stongrajtarja«. Pri »spickramarici« Dagarinki se seznanimo s tedanjo slovensko meščansko družino, pri imoviti Češkovi gospe prisluškujemo opravičljivim trgovskim in uradniškim soprogam, a pri veselem Andr. Smoletu rodoljubnim pogovorom maloštevilnih tedanjih naših literatov. Enako spretno se kreta pisatelj v družbi visoke evropske gospode,

med starimi ljubljanskimi patriciji, na meščanskem balu kakor tudi v skromnih predmestnih hišah. Na psihiološki razvoj nastopajočih oseb Tavčar sicer ne obrača posebne pozornosti, pač pa je zasnoval celo vrsto zgodb, dogodkov in prizorov, tako da je iz prvotno nameravanega »zgodovinskega romana« nastala tekom triletnih nadaljevanj v Ljubljanskem Zvonu pestra kronika kongresne dobe. Poleg idealne, romantične ljubezni nežne Eve Luize Thurnove do Metternicha je razvil pisatelj celo vrsto ljubavnih zgodb iz meščanskih krogov. Kot vodilni slovenski napredni politik je Tavčar često krepko podčrtal protiklerikalno tendenco svoje dobe, a ideje onih časov, boja med absolutizmom in ustavnostjo, se je komaj dotaknil, kakor je sploh glavnina osesbama tedanje dobe, carju Aleksandru in Metternichu, odkazal le postranski vlogi. Hotel je pač biti naš domovinski pisatelj, glasnik naše stare Ljubljane.

Pomen Tavčarjevega dela »Izza kongresa« je urednik dr. Prijatelj v uvodu vsestransko ocenil ter s to študijo podal dragocen prispevek k umevanju našega pisatelja. Uvod izpopolnijo knjiž. dodane opombe na 66 straneh drobne tiska, ki pričajo o brezprimerni natančnosti in vestnosti urednikovi. V njih je iz neštetihi virov zajel zanimivo gradivo v ilustracijo kongresne dobe in Tavčarja samega. Zato mu bodo resni bralci nad vse hvaležni.

—kpl Zadnji dnevi v Ogleju. Izviren roman iz petega stoletja. Spisal Carli-Lukovič, priredil Joža Lovrenčič. Izdala in založila Goriška Matice v Gorici in stane trdo vezana 28 Din, broš. 22 Din. V založbi ima za Jugoslavijo knjižno le Učiteljska knjižarna v Ljubljani.

Ze lepo ilustrirana naslovna stran je zelo mična za otroke in nam kaže boje v Ogleju, ki jih opisuje roman. Knjiga pa ni zanimiva samo za otroke, temveč jo bodo kaj radi čitali tudi odrasli. Oglej, to starodavno zgodovinsko mesto, ki je igralo v preteklosti tako veliko vlogo, je danes upropaščeno in neznatno. Roman nam kaže tudi na minljivost narodov in na zgodovinske narodne boje, ki so se odigrali v teh krajih, spominja nas pa na turške pohode in boje, ki so opisani v neštetihi knjigah Mohorjeve družbe, po katerih je pri nas mladina in ljudstvo tako rado segalo. Knjižo prav toplo priporočamo!

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.

Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

LE ORGANIZIRANO PROSVETNO DELO nam bo doneslo večje in trajne uspehe, zato poročajte o vsem in vzpodbujajte vse, ki imajo voljo do dela, naj vstopijo v naš krog kulturnih in prosvetnih delavcev in naj korakajo z nami — za skupnimi smotri!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. sept. 1924 Din 546.507-71.

Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, proti polletni odpovedi pa po 7%.

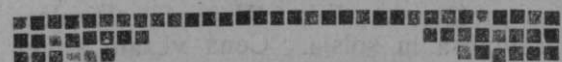
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 4 Din se ne odgovarja.

Postranski zaslužek

se nudi učiteljem na deželi in v mestih

Ponudbe na upravo lista pod »Dopisnik«

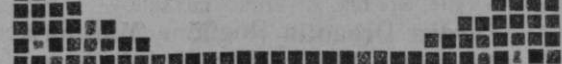
Ne pozabite naročiti brezplačni album

»KARO« čevljev

z dopisnico na naslov:

Dragotin Roglič,

Maribor, Koroška c. 19.

NAROČAJTE VSE ŠOLSKKE POTREBŠČINE

v

UCITELJSKI TISKARNI IN TVORNICI UCIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA 6.